

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Imprumutul de războiu ungar.

Marea operație financiară a statului ungar, semnalată ca iminentă deja cu ocazia reducerii de acum două săptămâni a etalonului oficial a Băncii Austro-Ungare, este pe cale de realizare. Guvernul ungar a hotărât a contracta un *împrumut intern de războiu*, prin emisiunea de *obligațiuni de rentă, libere de dare, de 6%*.

Este primul caz, că guvernul ungar apelează exclusiv la capitalul indigen, la capitaliștii mari și mici ai țării, ceace-și află explicația firească, de o parte în natura împrumutului, fiind vorba de un împrumut de războiu, iar de altă parte în împrejurarea, că în timpul de față în urma conflagrației generale, în chestii financiare și în afirmarea forțelor sale materiale, fiecare țară este avizată, mai mult, ca orișicând altădată, la puterile sale proprii. Puterea aceasta este nădejde, că se va afirma, și la noi cu prilejul emisiunii noului împrumut, în măsura așteptată de factorii conducători ai țării, date fiind condițiile favorabile de emisiune a rentei, precum și enormele capitaluri disponibile pentru plasamente, aglomerate la băncile mari din capitală, la a căroră sprijin se și contează în prima linie.

Emisiunea noului împrumut de războiu se face pe baza § 17 al articolului de lege LXIII din anul 1912. Suma emisiunii nu este limitată. Se va fixa conform rezultatului subscripțiunii publice.

Obligațiunile de rentă vor fi emise la purtător, în titluri de K 50, 100, 1000, 5000 și 10,000 și vor fi provăzute cu cupoane scadente la 1 Maiu și 1 Noembrie a fiecărui an. Dobânda de 6% va începe a decurge deja dela 1 Noembrie a. c.

Subscriitorilor, cari își viclează titluri subscriși, pe timp de 5 ani, li-se asigură dreptul de abdicere a obligației în cuartatul ultim al anului al 5-lea, având a li-se replăti în curs

de un an, dar cel mai târziu până la 1 Noembrie 1920, întreaga valoarea nominală.

Atât capitalul, cât și dobânda noului împrumut sunt libere de toate impozitele, timbrele și taxele, prezente și viitoare.

Subscripțiunea asupra noului împrumut se poate face, în timpul *dela 16—23 Noembrie a. c.*, la toate cassierile statului, la oficiile postale și la toate băncile mai mari din capitală și din provincie, între cari sunt dezinuate ca locuri de subscripțiune și câteva bănci românești.

Subscriitorii de obligații, cari au bani plasați, înainte de 1 August 1914, pe lângă libele sau în cont-curent la bănci, pot asemna din bonurile lor sumele necesare pentru plata obligațiilor de rentă subscribe — fără considerare la moratoriu.

Prețul de subscripțiune este fixat pentru fiecare 100 coroane nominal cu:

- K 97.50 dacă cu ocazia subscrierii se plătește întreaga sumă subscrișă și cu
- K 98 dacă subscriitorul face uz de modalitățile de plată ce urmează mai jos.

Sumele, ce nu trec peste K 100 trebuie plătite integral la subscriere.

La sume de peste K 100, întru cât nu se depune întreg prețul la subscriere, trebuie plătite, cu ocazia subscrierii, o cauciune de 10% ale sumei subscribe.

Sumele subscribe vor trebui apoi plătite, tot acolo, unde s'a făcut subscripțiunea cum urmează:

40% ale sumei subscribe cel mai târziu până la 12 Decembrie 1914.

30% ale sumei subscribe cel mai târziu până la 22 Decembrie 1914.

și 30% ale sumei subscribe cel mai târziu până la 8 Ianuarie 1915.

După plata integrală a prețului cauciunea depusă se va restitui resp. se va compensa în rata ultimă.

Titluri definitive ai obligațiilor de rentă se vor libera cu începere dela 1 Aprilie 1915, iar

până atunci, locurile de subscripțiune, vor liberă titlul provizori.

Pentru a înlesni și acelor subscripțiunea asupra noului împrumut, cari momentan nu dispun de numărul necesar, Banca Aust.-Ungară și Cassa de împrumut de războiu, acoardă, atât pe titlul vinculați, cât și pe cei nevinculați, avansuri, pe lângă etalonul oficial de escont, de prezent de $5\frac{1}{2}\%$, rămânând în vigoare această dobândă cel puțin un an. Asemenea lombardează institutele amintite și alte efecte de stat și private pe lângă o dobândă redusă de $5\frac{1}{2}\%$ resp. de 6% , întrucât contravaloarea efectelor lombardate servește pentru plata noii emisiuni.

Pentru a asigura o reușită cât mai splendidă emisiunii, chemată a documenta, în niște momente grele, forțele financiare ale țării și a impune prin aceasta și străinătății, s'a pornit în toată țara și pe întreaga linie cea mai întinsă agitație. Băncile, instituțiile, fondurile, corporațiile, ca și particularii emulează în a semnă sume cât mai însemnate din noul împrumut, asupra căruia deși lansat prospectul de emisiune abia de o zi-două, deja s'au semnat mai multe zeci de milioane.

Băncile, fondurile și fundațiunile noastre etc., își vor ști face și ele datoria față de noul împrumut — în măsura în care mijloacele lor licide, reduse în ultimii doi ani de criză, le-o va îngădui aceasta. Ca îndemn le va servi nu numai rentabilitatea, ce le-o oferă noua rentă, ci și scopul patriotic pentru care se contractează împrumutul.

Sfaturi și îndemnuri pentru țărani.

— Aratul de toamnă a pământului ce va trebui sămănat la primăvară. —

Sfaturile și îndemnurile bune totdeauna sunt folositoare; nici când însă ele nu sunt mai trebuincioase, decât tocmai în împrejurări grele. Și grele, cu adevărat, sunt acum împrejurările și vor fi încă și mai mult în viitor. Nimenea, credem, nu poate trage la îndoială acest adevăr, pentru că toți stăm sub povara unor sarcini, nemaipomenite la noi — atât cei duși la războiu, cât și cei de acasă.

S'a mai spus și altădată, și s'a spus destul de hotărît, că cei rămași acasă au acum mai multe și mai grele îndatoriri, decât în timp de pace. Toți trebuie să-și încorde puterile și să-și îndeplinească lucrurile cu mai multă chibzuială și înțelepciune decât altădată. Lucruri nefăcute sau rău făcute acum, ar fi îndoit și întreit mai păgubitoare decât în alte vremuri.

Iată de ce ne adresăm cu aceste rânduri către plugărima noastră, atrăgându-i luarea aminte la o lucrare, ce o privește, în rândul prim, pe ea, iar în rândul al doilea ne privește pe toți. Este o lucrare, ce se obicinuește prea puțin în satele noastre și dela care atarnă, în mare parte, asigurarea rōadei anului viitor. Anume: *aratul acum a pământului, ce va trebui sămănat la primăvară.*

Se știe că, cu toate greutatele prin care trecem, sămănăturile de toamnă s'au făcut și se fac neîntre-rup, timpul fiind foarte priincios pentru aceste lucrări, cum și pentru culesul cucuruzului, al viilor și adunatul cartofilor și napilor de nutreț etc., deasemenea pentru tăiatul și îngropatul viilor, cum și pentru alte lucrări economice.

Dar ceea ce s'a făcut este mai numai pe jumătate din lucrările, care ar trebui săvârșite până ce nu dă înghețul. Zicem numai pe jumătate, având în vedere *arăturile de toamnă pentru sămănăturile de primăvară.*

Se știe, că la noi în țară pământul, care se sămăna cu cucuruz, cartofi, grâu de primăvară, orz, ovăs și alte plante vâratice, este cel puțin atâta, dacă nu-și întrece pământul, ce se sămăna cu grâu de toamnă. Această mare întindere de pământ are să dea cel puțin jumătate din roadele trebuincioase pentru nutrirea poporului și pentru alte trebuințe. Iar, când sămănăturile de toamnă se primejduesc prin ger, vânturi reci, îngheț ș. a., sămănăturile de primăvară sunt singura anghiră de scăpare pentru plugari și, cu ei împreună, pentru întreaga populațiunea din sate și orașe.

Deci an de an ar trebui făcut tot ce se cere, neapărat, pentru asigurarea rodirei celei mai bogate a sămănăturilor de primăvară.

În această toamnă, încă și mai mult decât ori-când altădată, trebuie să nu se scape din vedere lucrările trebuincioase spre ajungerea numitului scop.

Iată ce e de făcut:

Toți plugarii să-și are acum, până ce nu dă înghețul, toate locurile, ce vor avea să le samene la primăvară. Arăturile de toamnă aduc multe înlesniri lucrărilor de primăvară și ele, de multeori, păzesc sămănăturile de primăvară de perire.

Gerul mărunțește mai bine decât orice unealtă sau mașină brușii sau gliile, ce rămân în urma plugului și el ajută foarte mult formarea materiilor din pământ, cu cari se nutresc plantele.

Prin arătura de toamnă se prinde și păstrează mai bine în pământ umezeala din zăpadă.

Pământul arat toamna se svântă și se poate sămăna primăvara mai de grabă decât cel ce nu a fost arat.

În pământul arat toamna plantele nu sufer așa mult, în primăverile secetoase, ca în acela, ce a fost arat numai primăvara cu prilejul sămănatului.

Un mare bine este apoi, că pământul, arat de toamna, se poate pregăti primăvara pentru sămănat și numai dând cu grapa ori cu așa numitele scormonitoare.

În felul acesta păstrăm umezeala pământului pentru timp mai îndelungat și facem și economie de timp.

Chiar și numai foloasele arătate ar trebui să îndemne pe toți plugarii a face acum arăturile de toamnă.

În împrejurările de azi, grele din cale afară, mai sunt însă și alte cauze, cari ne îndeamnă să stăruim pentru facerea arăturilor de toamnă.

Între aceste numărăm următoarele:

1. În timp apropiat vor fi chemate la oaste și alte rânduri de oameni dela vârsta de 24—36 de ani și poate și peste 36 de ani. *Aceștia pot să fie la primăvară sub steag.* Lipsind și aceste rânduri de oameni, arăturile de primăvară se vor face mai anevoe și mai rău, ori, poate, multe nu se vor face de loc, rămânând pământurile pustii.

2. *Pământul, arat acum toamna, la primăvară se va lucra mai cu înlesnire,* și numai de femei și copii, *întrebuințând o grapă bună.*

3. Un alt bine, pe care îl aduce cu sine aratul de toamnă, este că *pământul se lucra peste tot, mai*

ușor în timpul verii, rămânând curat de buruieni, pu-făios și ravăn, ceea ce cu pământul arat numai primă-vara se întâmplă mai rar. Putându-se face astfel lu-crarea pământului mai cu înlesnire și mai repede, ră-mâne timp mai mult pentru săvârșirea altor lucrări economice din timpul primăverii.

4. Dar mai este acum și o altă împrejurare, ce nu trebuie scăpată din vedere. Acum se găsesc încă în cele mai multe economii vite îndeajuns pentru o lucrare temeinică a pământului, pecând la *primăvară*, după toate prevederile, *poate să fie lipsă, luându-se vitele* de cătră căpeteniile armatei spre a fi tăiate, în caz de trebuință, pentru hrana ostașilor. Multe familii, cari acum au 2 sau 4 vite de jug, pot să rămână la primăvară numai cu jumătate din ele. În o astfel de împrejurare aratul pentru sămănăturile de primăvară are să se facă cu multă greutate și întârziere ori să rămână nefăcut.

Fiindcă arăturile de toamnă se fac mai cu greu, oamenii se pot ajuta acum prinzând rudele și vecinii câte 4 vite la plug, lucru care la primăvară, în lipsa vitelor, nu s'ar mai putea face decât rar de tot. În împrejurări grele, năcazul îi apropie pe oameni mai bine decât timpurile de pace și îndestulare.

Iată, deci, penține ne îndreptăm cătră bărbați, femei și copii, aducându-le tuturor aminte și îndem-nându-i, bine să chibzuiască și să stăruie, la vreme, pentru bunul mers al economiei, pecum ai noștri, cei de pe câmpul de luptă, stăruie cu bărbăție în contra dușmanilor. Dar nici nu e de ajuns numai lupta pur-tată pe câmpul de bătaie, ci trebuie purtată o *luptă aprigă și în contra lipsei*, care își arată ghiarele pre-tutindeni și amenință a deveni tot mai primejdioasă.

Repetăm, deci, aratul de toamnă pentru sămă-năturile de primăvară trebuie făcut acum, cu puteri îndoite. Tocmai penține trăim în timpuri nemaipo-menit de grele, trebuie făcută această lucrare, puțin obicinuită la noi.

Numai așa putem avea nădejde de o *roadă bo-gată în anul ce vine*, roadă atât de trebuincioasă după anul economic, de față puțin priincios, și încă și mai nefericit prin războiul crâncen, care mistuie vieți ne-numărate, mistuie bani, mistuie vite, mistuie bucate și *poate aduce foamete* și boli, mai ales, dacă se va îndelungă prea mult, la primăvară și în timpul verii.

Stăruiiți, prin urmare, voi toți fruntașii satelor, stăruiiți cu vorba, dați pildă, săvârșind înșivă, mai întâi, lucrările arătate, ajutați și îndemnați și pe alții, cari pot, să ajute pe cei mai lipsiți și nepricepuți a-și duce în îndeplinire lucrările economice, la timp.

Astfel putem avea nădejde, că vom înlătura re-lele și primejdiile, cari ne amenință. Să ne ajute Dumnezeu!

S.

Glorie românească.

II.

Imi va răspunde cineva, că Românii neavând cărbune, neavând fier și alte metale, nu au putut face progrese în industria metalurgică. Evident. (Ori să zi-cem: evident pentru cine vrea). Neamul nostru e un neam de plugari și păstori. Se naște la coarnezle plu-gului, își doinește jalea în umbra codrilor. Putem în-treba dară, cu toată dreptatea, care e partea de *pro-gres*, realizată de mult lăudații noștri plugari și pă-stori, agricultori și agronomi, pădurari și silvicultori, în *domeniul plugăritului, pădurăritului, vieritului*,

ocupațiuni practicate de poporul nostru, dela tata Traian încoace?

Sfaturi înțelepte și dorințe pioase aflăm de când se scrie românește și până la poetii noștri de astăzi.

„... Aș voi să se știe — zice I. Ghica în *Con-vorbiri economice* (ed. Socec, 1879, pag. 640) — că România produce cele mai bune grâne; lânurile și mătăsurile cele mai fine; pieile cele mai trainice; ță-săturile și cusăturile cele mai frumoase; lemnăria cea mai bine lucrată; vinurile cele mai căutate; caii cei mai ageri; vacile cele mai lăptoase...”

În executarea practică, lucrurile sunt cam în-toarse.

Roata de tors însemnează un progres față de furca de tors. Dar am luat-o dela străini. Sunt sigur că nu a născocit-o vreun „mândru ciobănel”, în șeză-torile din postul Crăciunului.

Pluguri bune, comode și practice, grape tot așa, mașini agricole — ne-au dat alții. Sunt sigur că nu au contribuit cu nimic la perfecționarea acestor unelte nici plugarii noștri, născuți la coarnezle plugului, nici agronomii noștri titrați, nici boerii latifundiarilor.

Adevărata prelucrare și industrializare a lănei trebuie să o învățăm dela alții. E cunoscut cașul Groyer, de Roquefort, de Parma etc., dar nu se prea aude de specialități românești de brânză și caș.

Drenagiul și irigațiile le învățăm dela alții. Chiar acuma cetesc, că la adunarea generală a *Societății naționale de agricultură din România*, ținută în Oct. 1914, d-nul Nicu *Filipescu* a expus chestiunea iriga-țiilor în România, și a comunicat celor de față că s'a hotărit aducerea în țară a d-lui William Wil-Koks, ce-lebru inginer englez, care a condus lucrările de irigație în Egipt și Mesopotamia.

Selecțiunea semințelor o învățăm dela străini. Zootechnia dela străini. Agricultură, viticultura, dela străini.

Mătăsurile cele mai fine ne vin dela Lyon. Pa-prica cea mai bună din Spania, ori dela Seghedin. Slănina cea mai gustoasă dela Dobrițin. Prunele us-cate cele mai atrăgătoare din Bosnia. Oleiul de tran-dafiri din Bulgaria.

Cunoaște toată lumea găinile Orpingtôn și porcii de Yorkshire. Corcodușele și purceii Românului abia îi cunosc vecinii, prin dese prevaricații din pricina gardurilor sparte.

Noi introducem vacile lăptoase de Pinzgau și de Simmenthal, dar abia cred ca Tirolezii și Elvețienii să introducă vacile de Moldova.

Guvernul român cumpără cai ageri de pe pusta Ungariei, dar abia cred ca guvernul ungar să cumpere cai de pe Bărăgan.

„Grecoteii cu nas subțire și Bulgăroii cu ceafă groasă” — cum ne place să zicem după Eminescu — împestritează România și țările locuite de Români — ca negustori și grădinari. Dar negustori și grădinari Români abia credem să împestriteze Bulgaria și Elada, aducând îndărăpt bănișorii emigrați din șerparele plu-garilor și ciobanilor români.

Și așa mai departe. Putem lua în revistă toate terenele de ocupație agricolă, căci bietul Român ră-mâne tot dedesupt. Din timpul lui tata Traian, încă nu a trecut în timpurile moderne. În ocupația lui zil-nică el a depus numai trudă *fizică*. Forța intelectuală și-o risipiă în doine și cântece, ori în farmecul pove-știlor și al colindelor.

Ar fi să desperăm de toată gloria românească, dacă nu ne-ar rămânea terenul politic-moral, pe care ne putem ridica, putem *împlini o misiune* ca popor.

Mijlocul indicat spre acest scop e tocmai armata, disciplina militară, casarma transformată în adevărată școală practică pentru adulți. În masacrul mondial de acum o ostășii români, în unire cu alți ostași de origine latină, pot interveni, la moment potrivit, ca făuritori ai păcii. Vor putea interveni ca pacea să se încheie rotunzindu-se limitele statelor conform condițiilor etnice, conform naturii, prin ceea ce s'ar suprima una din cauzele războaelor. După înfăptuirea păcii, când însăși armatele vor rămâne îngrozite de faptele mânilor proprii, sperăm că se va accepta propunerea: *«pe timp de pace armata să lucreze»* prin ceea ce se va netezi calea *păcii universale* mai mult decât prin palatul Carnegie din Haga. Omul muncitor mai bine știe prețurile rezultatele muncii decât omul nemuncitor.

În acest sens am făcut, încă în Iunie și la începutul lui Sept., propuneri speciale *Biroului internațional de pace*, rugându-l să le aducă la desbatere în congresul de pace ce eră să se țină în Viena, în luna Septembrie crt., dar care s'a amânat până după potolirea furtunei.

(Geoagiul-de-jos).

Gavr. Todica.

Amânarea încheierilor anuale.

Chestiunea, că oare să încheie băncile la finele anului 1914 bilanțul pentru anul curent, sau guvernul să suspendeze obligamentul impus prin lege privitor la încheierea bilanțului — precum eră de prevăzut — a fost viu discutată în toate cercurile interesate. Cu chestiunea aceasta s'a ocupat și ministrul de finanțe, precum și secția financiară a comisiunii de războiu a parlamentului. Ministrul de finanțe nu și-a precizat încă punctul de vedere, dar a îndrumat comisiunea amintită să convoace în chestiunea aceasta o anchetă, care — după informațiile, ce avem — se va și ține în cursul săptămânei curente.

Precum se anunță, planul original al ministrului de finanțe a fost, ca în cadrul proximei ordinațiuni din Decembrie, privitoare la moratoriu, să se lase institutelor de bani resp. direcțiunilor acestora facultatea de a încheia bilanțul anului 1914 sau a amâna încheierea bilanțului până la finele anului 1915 și a încheia atunci un bilanț contras pe 2 ani: 1914 și 1915.

Planul acesta a aflat însă cea mai hotărâtă opoziție la cercurile conducătoare ale băncilor mari din Budapesta. S'a zis — și cu drept cuvânt — că o dispoziție de felul acesta, ar duce la o diferențiere a societăților pe acți nu numai în opinia publică, ci și în lumea de afaceri, care ar fi egală cu obligamentul de a compune bilanțul. Căci dacă câteva bănci și-ar publica bilanțul, iar altele nu, despre acestea din urmă publicul și-ar forma o părere rea, lucru la care nu se poate expune nici un institut de bani bine reputat.

Asupra acestei chestiuni de mare importanță și actualitate și-au spus părerea aproape toți financierii de seamă din capitală și din provincie. Cu excepția câtorva, toți sunt de părerea, *că institutele de bani, atât cele din capitală, cât și cele din provincie trebuie să încheie și să publice și în anul acesta bilanțul*

în timpul obicinuit și să convoace adunarea generală, fixând pentru acționari o dividendă potrivită, în conformitate cu profitul net realizat.

Cu considerare la situația excepțională în care se află întreaga țară, în bilanțul, ce se va încheia la 31 Decembrie 1914, pretensiunile se vor putea clasifica, de astădată, cu mai puțină scrupulozitate ca în timpuri normale și pretensiunile, cari la finele anului nu sunt notoric dubii, vor putea figura deocamdată ca active. Amortizarea perderilor se va putea face și ulterior, când chestiunea incassabilității sau neincassabilității va fi pe deplin lămurită.

Efectele publice se vor putea considera la bilanț după cursul dela 31 Decembrie 1913, sau după cursul lor din ultima zi de bursă, eventual va fixa guvernul cursul, ce va fi a se lua de bază la încheierea bilanțului.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 11 Noembrie 1914.

În piața internă de bani domnește de prezent o abundență de bani neobicinuită și discontul privat s'a redus în Viena pentru material de primul rang la $3\frac{7}{8}\%$, iar în Budapesta pentru același material la $4\frac{1}{2}\%$. Se prevede însă o scumpire a banilor provocată de subscripțiunea la împrumutul de războiu, care va absorbi însemnate capitaluri.

În Berlin situația este neschimbată. Discontul privat cotează $5\frac{3}{8}\%$. În Londen discontul privat este 3% .

CRONICĂ.

Necrolog. *Ioan Petra* prim-contabilul institutului «*Drăganul*» din Beiuș, ofițer în rezervă, în regimentul de infant. Nr. 62, a murit moarte de erou, pe câmpul de războiu din Galitia.

Băncile noastre ca locuri de subscripțiune publică pentru împrumutul de războiu. Din partea ministrului de finanțe au fost autorizate să funcționeze ca locuri de subscripțiune publică la împrumutul de războiu — după știrile ce avem până acum — următoarele bănci a noastre:

„Albina“-Centrala din Sibiu, „Albina“-Filiala din Brașov, „Albina“-Filiala din Lugoș, „Bihoreana“ din Oradea-mare, „Timișiana“ din Timișoara și „Victoria“ din Arad.

SUMAR.

Împrumutul de războiu ungar. — Sfaturi și indemnuri pentru plugari. — Glorie românească. — Amânarea încheierilor anuale. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Necrolog, Băncile noastre ca locuri de subscripțiune publică pentru împrumutul de războiu.